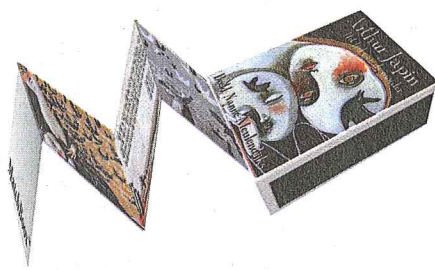
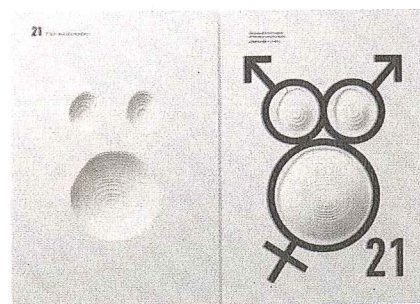
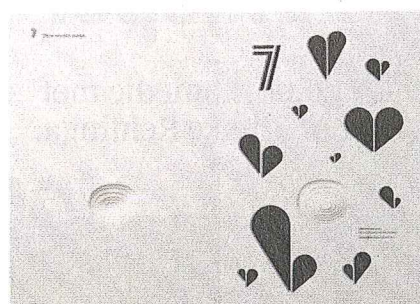


STIJL

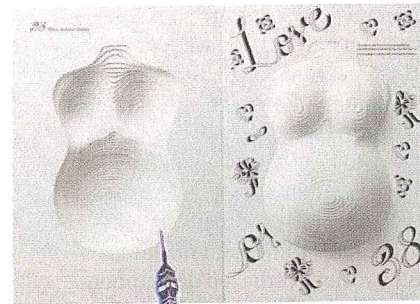
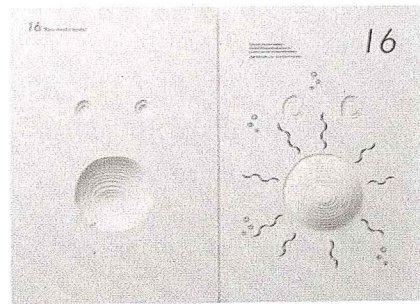
Tostiboek toont
herkomst ingre-
diënten



MatchBoox: verhaal gevouwen in luciferdoosje



Japans boek toont zwangerschap per week



Boek met uitvouw-
bare Eiffeltoren
door Joëlle Jolivet



Boek in een luciferdoosje

VORMGEVING / Minuscuul of juist enorm; het papieren boek inspireert tot bijzondere vormen waarin het soms meer om kijken dan lezen gaat.

Irene Start

Eigenlijk is het allemaal de schuld van Bruno Munari (1907-1998). De Italiaanse kunstenaar werd bekend met zijn bijzondere en kleurrijke boekvormgeving. Zijn kunstzinnige hoogstandjes inspireerden de Vlaamse vormgever Geoffrey Brusatto (36) tot een vormonderzoek naar het papieren boek. Het resultaat: een promotie én een expositie die op 20 juni wordt geopend in kunstencentrum Z33 in Hasselt.

'Het papieren boek is al zo vaak dood verklaard, ik wilde laten zien dat het juist heel dynamisch kan zijn,' zegt Brusatto. Hij ontwierp tachtig boeken waarvan de pagi-

na's niet volgens de traditionele kruisvouw zijn gevouwen, maar anders. Voor het tweede deel van de tentoonstelling lieten kunstenaars zich door zijn vouwschema's inspireren. 'Munari bedacht "onleesbare boeken", unieke objecten die betekenis krijgen door hun vorm. Ik wilde iets wat niet alleen experimenteel was, maar ook echt reproduceerbaar.'

Brusatto is niet de enige die bezig is met boekvorm; al sinds 2009 bestaat in Nederland MatchBoox: in harmonicavorm gevouwen miniboekjes die in luciferdoosjes zijn verstopt. Uitgever Emmanuel van Leeuwe

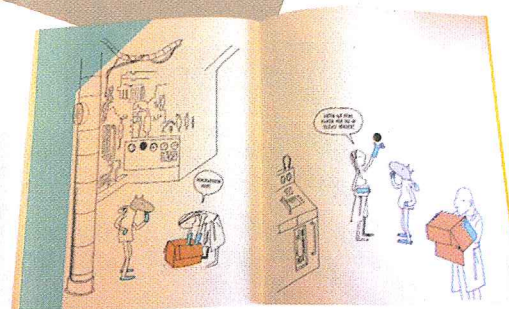
(43) begon het project met zijn oom, maker van kunstboeken. De eerste collectie was bescheiden, maar na een expositie in de Amsterdamse galerie Ton de Boer kreeg MatchBoox landelijke bekendheid en breidde het aanbod snel uit.

Zo maakte kunstenaar Elisa Pesapane (35) tekeningen bij een verhaal van Louis Couperus. Ze bedacht dat het aardig zou zijn om ook nog levende auteurs te vragen om met haar zo'n boekje te maken. 'Van Kader Abdolah kreeg ik de vrije keuze uit zijn oeuvre, Arnon Grunberg en Nelleke Noordervliet bedachten speciaal voor deze box een verhaal.' Grunbergs verhaal gaat over een meisje dat Tara heet, Noordervliet ging op zoek naar het Frankrijk van schrijfster George Sand (1804-1876).

De vier boekjes zitten vol speelse details. Zo laat Pesapane Noordervliet de oorbellen van Sand dragen en tekende ze minuscule limousinerundersen. Een landschapsschilder keek ze af van een schilderij uit het Teylers Museum in Haarlem. Tekst en beeld vormen

HET GAT

Boek *Het gat*
is doorboord
met een gat...



...het gat speelt vervolgens hoofdrol in verhaal

één geheel, maar ze lezen vormt een uitdaging; de letter is slechts 8 punt groot.

De vorm van een boek kan natuurlijk ook worden geïntegreerd in het verhaal, zoals gebeurt in het kinderboek *Het gat*, van de Noorse tekenaar Oyvind Torseter. Het boek is 'doorboord' met een gat ter grootte van een potlood, het hoofdpersonage 'ontdekt' het in zijn appartement en vervolgens zijn er verwickelingen waarin dat gat op alle pagina's een rol speelt.

Dat kinderboek hét genre zijn waarin vormgevers en tekenaars zich kunnen uitleven, blijkt uit twee andere recente voorbeelden; zo bedacht de Franse illustrator Joëlle Jolivet *Hier in Parijs*, een zwart-wit geïllustreerde stadsgids voor kinderen. De Eiffeltoren torent niet alleen boven de stad uit, maar ook boven het boek, als je dat op de juiste pagina openslaat. Bij Lemniscaat verscheen *De tostifabriek* van Bart Eysink Smeets. Het tweedelige boek, dat de vorm heeft van een in stukken gesneden tosti, laat zien welke weg de ingrediënten ervan hebben afgelegd voordat iemand zijn tanden erin kan zetten.

Wat educatieve boeken betreft, mag het prachtige *Bell-Net Mother Book* niet ontbreken, vorig jaar ontworpen door het Japanse designbureau Dentsu voor medisch centrum Kishokai. Dat maakt voor aanstaande ouders inzichtelijk hoe een embryo zich in veertig weken ontwikkelt. Hoe groter de baby, hoe boller de buik (en dus de holte op de tegenoverliggende pagina). Het boek was winnaar van de Grande Design Lotus op designfestival Adfest in Bangkok.

Brug uit de printer

DESIGN / Robotarmen gaan over twee jaar een brug printen in hartje Amsterdam. Ook een geprint huis is in de maak.

Niels Oostrum

In 2017 beleeft de hoofdstad twee enorme primeurs op het gebied van technologische vooruitgang. Robots gaan een brug printen en verkeren daarbij in revolutionair gezelschap: in dezelfde periode wordt het eerste 3D-geprinte grachtenpand ter wereld opgeleverd.

De brug wordt ontworpen door Joris Laarman van start-up MX3D. Hij koppelde een geavanceerd lasapparaat aan een industriële robotarm, waardoor deze in de lucht metaal kan tekenen. Zo maakte hij vorig jaar elegante designstoelen.

Op het proefontwerp is te zien hoe de Amsterdamse driekruis, het logo van de hoofdstad, in het voetpad is verwerkt. Over de definitieve vormgeving is nog geen besluit genomen. De mogelijkheden lijken eindeloos, aangezien de robots een combinatie van materialen in vrijwel elke vorm kunnen afdrukken.

Volgens Tim Geurtjens, medeoprichter van MX3D, zal het realiseren van de brug twee tot drie maanden in beslag nemen. Het

zal een uniek, futuristisch schouwspel opleveren, waarin de robots vanaf de kades naar elkaar toe bouwen. De armen lassen druppels staal op elkaar, puntje voor puntje. Daaruit ontstaan sierlijke lijnen.

MX3D werkt samen met bouwbedrijf Heijmans en het Amerikaanse Autodesk, wereldwijd marktleider in 3D-ontwerpssoftware. Ook de Technische Universiteit Delft doet mee. In september opent op de NDSM-werf in stadsdeel Amsterdam-Noord een bezoekerscentrum annex testlocatie. Iedereen mag daar het proces komen bekijken.

Het grachtenpandproject van architectenbureau DUS en Heijmans, dat in 2017 moet resulteren in een 3D-geprint huis, is net zo innoverend. En even toegankelijk. Terwijl de architecten bouwen en experimenteren, is het werkterrein vijf dagen per week open voor publiek.

Alle kennis en input is welkom, vertelt Hedwig Heinsman, een van de oprichters van DUS. Inmiddels heeft ze ongeveer 14.000 bezoekers ontvangen. Belangstellenden van zeer diverse pluimage: vakgenoten, studenten, toeristen en Barack Obama.



Artist impression van het bruggetje uit de 3D-printer dat in 2017 in Amsterdam komt te staan